

KONFERENSIYALAR UZ

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUN, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.uz>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, iyun

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-176-6

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.

III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 245 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 3-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda “Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar” mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

ISBN 978-9910-09-176-6

Barcha huqular himoyalangan.

© Sciencesproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TARIX FANLARI

Atamuratova Dilafroz

"ISHTIROKIYUN", "QIZIL BAYROQ", "TURKISTON" GAZETALARIDA XIVA XONLIGI, XXSR
HAMDA XSSRG AOID XABARLAR VA ULARNING AHAMIYATI 7-9

Sultanov Samandar

XORAZM VOHASI VA QUYI ZARAFSHON VODIYSI BRONZA DAVRI MANZILGOHLARIDA
ARXEOLGIK TADQIQOTLAR NATIJALARI 10-12

Bobobekova Nargiza

JIZZAX VILOYATI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI
FAOLIYATI TARIXI (XX ASR BOSHLARI) 13-19

IQTISODIYOT FANLARI

Tangirkulov Bekzod

TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY RESURLAR
SHAKLLANISHINING NAZARIY ASOSLARI 20-24

FILOLOGIYA FANLARI

Azamatova Gulnoza

NEMIS TILIDAGI "EIN" SO'ZI VA UNING QO'LLANILISHI 25-27

Nazimova Himmatoy

EPOS JANRINING PAYDO BO'LISHI VA SHAKLLANISH MASALALARI TAHLILI 28-31

Tadjiyeva Umida

MAQOLLAR TILSHUNOSLIK SOHASINING O'RGANISH OBYEKTI SIFATIDA 32-35

Matyaqubova Ozoda

FRANSUZ TILIDAGI GAP TARKIBLI FRAZEOLGIK
BIRLIKLR VARIANTLARINING TURLARI 36-40

Qilicheva Shahlo

O'ZBEK VA NEMIS TILLARIDA QO'SHMA SO'ZLARNING MORFOLOGIK,
STRUKTURAL YASALISHI 41-45

Samandarova Nilufar

FRANSUZ TILIDA HARAKATGA YO'NALTIRILGAN FE'LLARNING
IFODA XUSUSIYATLARI 46-49

Jumanazarova Kamola

ABDULLA QODIRIYNING „O'TKAN KUNLAR" ROMANIDA
MILLIYLIKNING IFODALANISHI 50-52

Abdullayeva Gulnora

HOZIRGI NEMIS TILIDA "ES" KOMPONENTLI GAPLARNING MA'NOSI VA VAZIFALARI HAMDA
ULARNING O'ZBEK TILIDAGI SINTAKTIK EKVIVALENTLARI 53-56

YURIDIK FANLARI

Karaxodjaeva Okilaxon

O VZAIMODEYSTVIY OLIY MAJLISA RESPUBLIKI UZBEKISTAN I ORGANOV
GOSUDARSTVENNOY VLASTI PRI OSUJESTVLENIY
PARLAMENTSKOGO KONTROLYA 57-62

<i>Otamirzayev Oybek</i> YER OSTI SUVLARI HUQUQIY MUHOFAZASI YO'LIDAGI MUHIM QADAM	63-65
<i>Abdihakimov Samandar</i> SUD HAL QILUV QARORLARINI BEKOR QILISH YOKI O'ZGARTIRISH ASOSLARI TURLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	66-69
<i>Komilov Asadbek</i> MATBUOT ERKINLIGI BO'YICHA XALQARO STANDARTLAR	70-74
<i>Xudaibergenova Dilnoza</i> RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MULK HUQUQIGA OID HUQUQIY ASOSLARNI TAKOMILLASHTIRISH	75-79
<i>Eraliyeva Malika</i> "INSON" IJTIMOIIY XIZMATLAR MARKAZLARI FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI: IJTIMOIIY XIZMATLARNING SIFATINI OSHIRISH YO'LLARI	80-82
<i>Самигжонов Зилола</i> ПОНЯТИЕ, ПРИНЦИПЫ И КЛАССИФИКАЦИЯ ВИДОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ИНОСТРАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	83-87
<i>Asqarov Nodirbek</i> VOYAGA YETMAGAN SHAXSLARNI G'AYRIIJTIMOIIY XATTI-HARAKATLARGA JALB ETGANLIK HOLATLARINI KVALIFIKATSIYA QILISHDA AMALIYOTDA YUZAGA KELAYOTGAN AYRIM MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	88-92
<i>Тураев Абдуазим</i> ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПЕНИТЕНЦИАРНОЙ СИСТЕМЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93-102
<i>Murodova Sojida</i> WHAT CAN UZBEKISTAN LEARN FROM CHINESE SMART COURTS?	103-107
<i>Akramova Sabrina</i> O'ZBEKISTONDA AXBOROT XAVFSIZLIGININ HUQUQIY ASOSLARINI TATBIQ ETISHDAGI MUAMMOLAR	108-111
<i>Шермухамедова Камилла</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ СДЕЛОК В СФЕРЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	112-116
<i>Саматова Шахзода</i> ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ОБЕСПЕЧИТЕЛЬНОГО ПЛАТЕЖА КАК СПОСОБА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА	117-120
<i>Акрамов Акмалжон</i> ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТНЫЙ КОНТРОЛЬ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ	121-125
<i>Гофуржонов Низомиддин</i> ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНЦЕПЦИИ НАСИЛИЯ НАД ДЕТЬМИ В СОВРЕМЕННОМ МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ	126-132
<i>Акрамова Хилола</i> ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ	133-136

<i>Safayev Javohir</i> XORIY DAVLATLARDA PARLAMENT TEKSHIRUVI: HUQUQIY MEKANIZMLAR VA AMALIY TAJRIBA	137-140
<i>Кучкорова Гулхаёт</i> РАЗВИТИЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	141-144
<i>Бобоева Муслима</i> ПРАВОВОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯ КАК СУБЪЕКТА ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА	145-150
<i>Султонова Дурдона</i> АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЙ НА ЭЛЕКТРОННУЮ КОММЕРЦИЮ В КОНТЕКСТЕ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	151-157
<i>Мелсова Камила</i> ПОНЯТИЕ, ПРАВОВАЯ ПРИРОДА И КЛАССИФИКАЦИЯ ПООЩРИТЕЛЬНЫХ НОРМ.....	158-162
<i>Soatboyeva Shoxnura</i> FUQAROLIK HUQUQIDA MULK HUQUQINI HUQUQIY HIMOYA QILISH INSTITUTINING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	163-166
<i>Qilichev Nosirbek</i> QILMISHNING JINOIYLIGINI ISTISNO QILUVCHI HOLAT SIFATIDA – KAM AHAMIYATLI QILMISHLARNING HUQUQIY TAHLILI	167-169
<i>Allamberganova Farida</i> ANGLO-SAKSON HUQUQIY TIZIMI DAVLATLARI TAJRIBASIDA ELEKTRON TIJORAT VA ISTE'MOLCHILARNING HUQUQIY HIMOYASI	170-175
<i>Turg'unboyev Abrorjon</i> XALQARO HUQUQDA ATROF-MUHITGA YETKAZILGAN ZARAR UCHUN DAVLATLAR JAVOBGARLIGI ASOSLARI VA MUAMMOLAR	176-180
<i>Abdumalikov Otabek</i> AXBOROT OLISH HUQUQINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY ASOSLARI: AXBOROT TURLARI VA MANBALARINING HUQUQIY JIHATDAN TASNIFLANISHI	181-187
<i>Xursanov Shamsiddin</i> BARQAROR RIVOJLANISH TAMOYILLARINI XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIGA IMPLEMENTATSIYA QILISH: MUAMMO VA TAKLIFLAR	188-192
<i>Adizova Nargiza</i> ELEKTRON TIJORAT SHARTNOMALARINING AN'ANAVIY TIJORATDAGI SHARTNOMALARDAN FARQI VA O'ZIGA XOSLIKLARI	193-196
<i>Omonkeldiyeva Sevara</i> O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNING SHAKLLANISHI VA HUQUQIY ASOSLARI	197-199
<i>Anvarova Azizabonu</i> FUQAROLIK PROTSESSIDA MEDIATSIYANING HUQUQIY ASOSLARI	200-203
<i>Сайдалиева Ойсултанaxon</i> ДОКТРИНА СНЯТИЯ КОРПОРАТИВНОЙ ВУАЛИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КРУГА ОТВЕТСТВЕННЫХ ЛИЦ	204-211

<i>Qahramonova Sevinch</i>	
IJTIMOIIY ADOLAT PRINSIPINI TA'MINLASH:	
KONSTITUSIYAVIIY-HUQUQIIY TAHLIL	212-215
<i>Xolmo'minova Barchinoy</i>	
RAQAMLASHTIRISH TUSHUNCHASI VA UNING IJTIMOIIY SOHALARGA, XUSUSAN, PENSIYA	
TIZIMIGA TA'SIRI	216-220
<i>Sadinov Shohboz</i>	
XORIIY DAVLATLARDA ADVOKAT XIZMATIGA HAQ TO'LASHNING O'ZIGA XOS	
XUSUSIYATLARI	221-226
<i>Harifov Sobir</i>	
FUQAROLIK JAMIYATINING MA'NAVIY HAYOTIDA HUQUQIIY TARBIYANING O'RNI	227-231
PEDAGOGIIKA FANLARI	
<i>Turgunova Nilufar</i>	
CHARACTERISTICS OF IMPLEMENTING HEALTH-PROMOTING	
TECHNOLOGIES IN INCLUSIVE EDUCATION SETTINGS	232-234
TIBBIYOT FANLARI	
<i>Juuraev Jamol</i>	
ПРИЧИНЫ РЕЦИДИВА ПОСЛЕ ЛЕЧЕНИЯ ГЕПАТИТА С	235-237
<i>Jumabaeva Miyasar, Xidoyatova Dilbar, Mansurova Nargiza</i>	
INSULTDA HARAKAT BUZILISHLARINI TRANSKRANIAL MAGNIT STIMULYATSIYA (TMS)	
YORDAMIDA KORREKSIYA QILISHNI OPTIMALLASHTIRISH	238-244

XORIJIY DAVLATLARDA ADVOKAT XIZMATIGA HAQ TO'LASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Sadinov Shohboz Erali o'g'li

Toshkent davlat yuridik universiteti, Magistratura va sirtqi ta'lim fakulteti, "Advokatlik faoliyati" yo'nalishi magistranti, Toshkent, O'zbekiston

Email: shaxbooz2001@gmail.com

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya: ushbu maqola xorijiy davlatlarda advokat xizmatlari uchun haq to'lashning huquqiy asoslari, amaliy mexanizmlari tahlilidan iborat. Xususan, AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya, Fransiya, Yaponiya, Turkiya kabi huquqiy jihatdan rivojlangan mamlakatlar tajribasi asosida advokat xizmatlari uchun haq to'lashning asosiy shakllari — soatbay to'lov, fiksatsiyalangan narx, kontingent to'lov (ya'ni ish natijasi bo'yicha foiz asosida to'lov), shuningdek, davlat tomonidan moliyalashtiriladigan bepul yuridik yordam tizimlari o'rganilgan.

Maqolada xorijiy tajriba doirasida ishonch bildiruvchi shaxs va advokat o'rtasidagi shartnomaviy munosabatlarning shakllanishi, narx siyosatini belgilovchi omillar, qolaversa, yuridik xizmatlar bozorini tartibga soluvchi organlarning vakolatlari va nazorat mexanizmlari o'zaro qiyosiy yondashuv uslubida tahlil qilinadi.

Bundan tashqari, maqolani yoritishda qonunchilik hujjatlari, ilmiy manbalar, huquqshunos olimlar fikrlaridan foydalaniladi. Tadqiqot natijalari asnosida O'zbekiston Respublikasi milliy qonunchiligining advokat xizmatlari uchun haq to'lash tizimini xalqaro standartlarga asoslangan holda takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: advokat xizmati, soatbay to'lov, minimal narx, bepul yuridik yordam, gonorar, mukofot puli.

FEATURES OF PAYMENT FOR LAWYER SERVICES IN FOREIGN COUNTRIES

Sadinov Shohboz Erali o'g'li

Tashkent State University of Law, Faculty of Master's and Correspondence Education, Master's student in the field of "Advocacy" Tashkent, Uzbekistan

Tashkent, Uzbekistan

Abstract: This article analyzes the legal basis and practical mechanisms for paying for lawyer services in foreign countries. In particular, based on the experience of such legally developed countries as the USA, Great Britain, Germany, France, Japan, and Turkey, the main forms of payment for lawyer services were studied - hourly payment, fixed price, contingent payment (i.e., payment based on the percentage of the work result), as well as state-funded free legal aid systems.

The article analyzes the formation of contractual relations between a client and a lawyer within the framework of foreign experience, the factors determining pricing policy, as well as the powers and control mechanisms of bodies regulating the legal services market using a comparative approach.

In addition, legislative acts, scientific sources, and the opinions of legal scholars are used in the coverage of the article. Based on the research results, scientific and practical proposals will be developed aimed at improving the system of payment for lawyer services in the national legislation of the Republic of Uzbekistan based on international standards.

Keywords: lawyer services, hourly payment, minimum price, free legal assistance, fee, bonus.

DOI: <https://doi.org/10.47390/978-9910-09-176-6/rkm-48>

Kirish. Hozirgi globallashuv sharoitida yurist kasbi nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, advokatlik faoliyatining huquqiy, iqtisodiy va ijtimoiy jihatlari inson huquqlarini ta'minlashda muhim vositalardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Biroq advokat xizmatining sifati va unga haq to'lash tartibi mamlakatdan mamlakatga sezilarli darajada farqlanadi.

Ushbu farqlar, o'z navbatida, har bir davlatning huquqiy tizimi, iqtisodiy rivojlanish darajasi, fuqarolarning huquqiy madaniyati va adliya organlari faoliyatining samaradorligi bilan bevosita bog'liqdir.

Advokatni xizmatga jalb etish — bu shunchaki huquqiy maslahat olish yoki sudda himoya qilish emas, balki insonning konstitutsiyaviy huquqlarini ro'yobga chiqarish jarayonidagi ajralmas mexanizmdir. Shu sababli, xorijiy tajribani o'rganish orqali nafaqat milliy tizimni takomillashtirishga zamin yaratiladi, balki adolatli sud-huquq tizimini barpo etishda zamonaviy yondashuvlar joriy etiladi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda advokatura sohasida bir qator islohotlar amalga oshirildi. Xususan, advokatlik tuzilmalarini ro'yxatga olish va advokatlarga litsenziya berish jarayonlari soddalashtirildi, advokatlarga orderlar elektron shaklda rasmiylashtirish tizimi yo'lga qo'yildi, advokatlarning elektron reestri yaratildi.

Shu bilan birga, advokatlarning kasbiy faoliyatini erkin va samarali amalga oshirishlari uchun zarur qonunchilik bazasi yanada takomillashtirilmoqda. Mazkur maqolada turli xorijiy davlatlarda advokat xizmatlariga haq to'lashning tartibi, mexanizmlari, byudjetdan moliyalashtirish, bepul yuridik yordam tizimlari hamda xususiy advokatlar xizmatining baholanishi, shuningdek, bu tizimlar O'zbekistondagi amaliyot bilan taqqoslanadi. Maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining huquqiy sohani isloh qilishga doir strategik qarorlari, ayniqsa, advokatlarning maqomini mustahkamlashga qaratilgan tashabbuslari fonida xorijiy amaliyotni o'rganish va solishtirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Muhokama va natijalar. Xalqaro huquq amaliyotida advokat xizmatlariga haq to'lash tizimi mamlakatlarning huquqiy an'analari va iqtisodiy rivojlanish darajasiga qarab turlicha shakllangan. Masalan, AQShda bu tizim asosan soatbay, shartnomaviy to'lov foizli kelishuv kabi modellar asosida yuritiladi. AQShda "Rules of Professional Conduct" [5] ga asosan advokat xizmatlariga haq to'lash tartibi va advokatning ishonch bildiruvchi shaxs oldidagi mas'uliyati qat'iy belgilanadi. O'zbekiston bilan taqqoslaganda bu "Advokat kasb etika qoidalari"ga to'g'ri keladi.

Professor Lawrence M.Friedman o'zining "The Legal System: A Social Science Perspective" [2; 135-bet] nomli asarida ta'kidlaganidek, AQShda advokat xizmatlarining narxlari yuristning obro'si, tajribasi va yurisdiksiyaga bog'liq ravishda keskin farqlanishi mumkin. Ishonch bildiruvchi shaxs va advokat o'rtasida tuziladigan yozma shartnoma xizmat haqi, xarajatlar va to'lov muddatlarini aniq belgilab berishi lozim.

Buyuk Britaniyada esa advokatlik faoliyati barrister va solisitorlar o'rtasida bo'linadi va ularning xizmat haqlari tartibi "Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012" [3] kabi qonunlarda mustahkamlab qo'yilgan. Moliyaviy jihatdan yetarli imkoniyatga ega bo'lmagan fuqarolar uchun yuridik yordam davlat tomonidan subsidiya shaklida ta'minlanadi.

Fransiyada advokat xizmatlari uchun haq to'lash tartibi "Loi n°71-1130 du 31 décembre 1971" [7] Qonuni bilan tartibga solinadi. Bu hujjatda advokat va ishonch bildiruvchi shaxs o'rtasidagi moliyaviy munosabatlar, narxlar kelishuvi va tariflarni belgilash tartibi ko'zda tutilgan. Fransuz olimi Mirelle Delmas-Marty tomonidan ilgari surilgan tamoyilga ko'ra, yuridik xizmatlar uchun to'lovning shaffofligi va ijtimoiy tenglikni ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi.

Germaniyada “Rechtsanwaltsvergütungsgesetz” [8] — “Advokat xizmatlari uchun haq to'lash to'g'risida”gi Qonun advokatlar faoliyatining moliyaviy asoslarini aniq belgilab beradi. Germaniyada tariflar og'zaki kelishuvga emas, balki qonuniy asosga tayanadi, bu esa ishonch bildiruvchi shaxsning huquqiy ishonchini oshiradi.

Bundan tashqari yuqorida keltirilgan qonun hujjati orqali advokat xizmatiga haq to'lashning minimal miqdorlari ko'rsatilgan.

Italiyada esa yuridik xizmatlar uchun to'lov “Tariffe forensi”— advokatlar tariflari asosida belgilanadi va advokatlar palatasi tomonidan tasdiqlanadi. Bu tartib xizmat narxlarini standartlashtirish orqali nohaqlik va suiste'mol qilishning oldini olishga xizmat qiladi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, xorijiy davlatlarda advokat xizmatlariga haq to'lash tizimi quyidagi o'ziga xosliklarga ega:

- Huquqiy me'yorlar bilan mustahkamlangan aniq tartib;
- Davlat tomonidan ijtimoiy himoyalangan qatlamlar uchun subsidiyalangan yuridik yordam;
- Shartnoma asosida tomonlar huquq va majburiyatlarining aniq belgilanishi;
- Haq to'lash tizimi orqali xizmat sifatining oshirilishi.

Xorijiy mamlakatlarda advokat xizmatlari uchun to'lov tartiblari nafaqat ishonch bildiruvchi shaxs va advokat o'rtasidagi shartnoma bilan belgilanadi, balki ushbu jarayon ustidan nazoratni amalga oshiruvchi mustaqil organlar faoliyati orqali shaffoflik prinsiplariga rioya qilinadi. Misol uchun, AQShda advokatlik xizmatlari narxlarini shtatlar bo'yicha farqlanishi mumkin bo'lsa-da, “American Bar Association” tomonidan belgilangan etika qoidalariga muvofiq har bir advokat xizmat narxlarini ishonch bildiruvchi shaxs bilan oldindan ochiq kelishib olishi shart. Xizmat haqlari asosan soatbay, ishga bog'liq xarajatlar asosida yoki ma'lum bir ishda yutish sharti bilan kelishiladi.

Buyuk Britaniyada esa “Legal Services Act 2007” [4] Qonuni asosida yuridik xizmat ko'rsatish bozorida raqobat va ishonch bildiruvchi shaxs huquqlarini himoya qilish ustuvor ahamiyat kasb etadi. “Solicitors Regulation Authority” tomonidan advokatlarning faoliyati ustidan doimiy nazorat olib boriladi, to'lovlarning oshirib ko'rsatilishi, yashirin shartlar qo'shilishi kabi holatlar qat'iy taqiqlanadi.

Fransiyada esa advokat xizmatlari narxlarini “Loi Macron” [6] Qonuni asosida shartnoma orqali belgilanadi. Ushbu qonun bilan advokatlar xizmat haqi bo'yicha ishonch bildiruvchi shaxsga yozma shartnoma taklif qilishga majburlar. Bundan tashqari, xizmat narxining asoslantirilganligi bo'yicha hujjatli dalillar taqdim etilishi talab qilinadi.

Turkiya Advokatlar Assotsiatsiyalari Ittifoqi har yili yanvar oyida advokatlar uchun minimal to'lov tariflarini e'lon qiladi va advokatlarga ushbu to'lov tarifidan past bo'lgan advokatlik to'lovi bo'yicha kelishish taqiqlanadi. Taraflar va advokat o'rtasida tuziladigan gonorar to'lash to'g'risidagi shartnomada advokatning gonorari soatbay yoki muvaffaqiyat uchun gonorar ko'rinishida belgilanishi mumkin. Biroq, har qanday holatda ham bu to'lov advokatlar hay'ati tomonidan e'lon qilingan tarifdan past bo'lmasligi kerak.

Advokatlik gonorarining hisob-kitobi eng kam gonorar tarifida tushuntirilgan. Minimal yig'im tarifi har yili oktyabr oyida e'lon qilinadi. Advokatlik haqini hisoblashda, avvalo, ishning pul bilan bog'liq yoki pulsiz ekanligini aniqlash lozim. Keyin advokatning gonorari mana shu ikki holatga qarab hisoblanadi.

Turkiya “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonunning 164-moddasi beshinchi qismi advokatlik gonorari masalasini tartibga soladi. Advokatning gonorari advokat tomonidan ko‘rsatilgan yuridik yordamning qiymati hisoblanadi. [9]

Advokatlik haqi sifatida harakat yoki hukmning qiymati yoki pulning ma‘lum foizi, 25 foizdan oshmagan miqdorda kelishilishi mumkin.

Qonunga muvofiq tuziladigan shartnomalarda da‘vo predmeti bo‘lgan puldan tashqari mol-mulk va huquqlarning bir qismi advokatga asli holida tegishli bo‘lishi nazarda tutilishi mumkin emas.

Advokatning xizmat haqi to‘g‘risida kelishilmagan yoki taraflar o‘rtasida yozma haq to‘lash to‘g‘risida kelishuv bo‘lmagan yoxud haq to‘lash to‘g‘risidagi kelishuv noaniq yoki nizoli bo‘lgan yoxud haq to‘lash to‘g‘risidagi kelishuv qoidasi haqiqiy emas deb topilgan hollarda, advokatlik haqi to‘g‘risidagi e‘tirozlarni ko‘rib chiqish vakolatiga ega bo‘lgan organ tomonidan da‘vo talablari qiymatining hal qiluv qarori yakuniga yetkazilgan sanadagi 10 foizdan 20 foizigacha bo‘lgan miqdori, basharti u qiymati pul bilan o‘lchanishi mumkin bo‘lgan ishlar va ishlar bo‘yicha advokatlik haqining eng kam tariflaridan past bo‘lmasa, advokatlik haqi sifatida belgilanadi. Qiymatini pul bilan o‘lchab bo‘lmaydigan ishlar bo‘yicha advokatlik haqining eng kam tarifi qo‘llaniladi.

O‘zbekiston Respublikasida advokat xizmatiga haq to‘lash tizimi xorij amaliyoti bilan taqqoslaganda yetarli darajada tartibga solinmagan. Misol uchun O‘zbekiston Respublikasi “Advokatura” to‘g‘risidagi Qonunining 9 prim 1-moddasiga asosan, yuridik yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi bitimning (shartnomaning) muhim shartlari quyidagilardan iborat:

topshiriqni bajarishni ishonchli vakil sifatida o‘z zimmasiga olgan advokat haqidagi, uning guvohnomasi rekvizitlari ko‘rsatilgan holdagi ma‘lumotlar;

topshiriqning predmeti;

ko‘rsatilayotgan yuridik yordam uchun ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) tomonidan haq to‘lash shartlari;

advokatning topshiriqni bajarish bilan bog‘liq xarajatlarini kompensatsiya qilish tartibi va miqdori;

topshiriqni bajarishni o‘z zimmasiga olgan advokat javobgarligining miqdori va xususiyati.

Advokatning haq olishi hamda topshiriqni bajarishi bilan bog‘liq xarajatlarini kompensatsiya qilish huquqi ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) maxsus ruxsatisiz uchinchi shaxslarga berilishi mumkin emas.

Iшонch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) tomonidan advokatga to‘lanadigan haq va advokatning topshiriqni bajarish bilan bog‘liq xarajatlarini kompensatsiya qilish yuridik yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi bitimda (shartnomada) nazarda tutilgan tartibda hamda muddatlarda tegishli advokatlik tuzilmasining kassasiga kirim qilinishi yoki advokatlik tuzilmasining bankdagi hisobvarag‘iga o‘tkazilishi shart. [10] Qonunda advokat xizmatiga haq to‘lanishiga oid qoidalarni o‘z ichiga olgan boshqa moddalar mavjud emas. Misol uchun ish muvaffaqiyatli yakunlanganda advokatga mukofot to‘lash tartibi haqida va hokazo. Advokatga ish ishonch bildiruvchi shaxsning (himoya ostidagi shaxsning) foydasiga hal bo‘lish yoki bo‘lmasligiga qarab qo‘shimcha mukofot pullari to‘lanishi to‘g‘risida yuridik yordam ko‘rsatish bitimi (shartnomasi)da kelishish mumkin. Bu qoida O‘zbekiston Respublikasi Advokatlar

palatasi II Konferensiyasining 2013-yil 27-sentabrdagi qarori 8-ilovasi “Advokatning kasb etika qoidalar”da belgilab berilgan.[11; 51-qoida]

Advokat yuridik yordam ko'rsatgani uchun ishonch bildiruvchi shaxs (himoya ostidagi shaxs) bilan kelishgan holda gonorar olishi mumkin. Qonunchilikka ko'ra, advokat ko'rsatilgan xizmatlar uchun gonorar miqdorini mustaqil (ishonch bildiruvchi shaxs bilan kelishgan holda), uning minimal yoki maksimal miqdoriy cheklovlarisiz belgilash huquqiga ega.[1; 96-bet] Lekin fikrimizcha mukofot pullari haqidagi qoidalar Qonunda o'z ifodasini topishi maqsadga muvofiq bo'ladi.

Xulosa. Yuqorida keltirilgan barcha ma'lumotlarga asoslangan holda xulosaga qiladiganimiz shuki, maqolada AQSh, Buyuk Britaniya, Fransiya, Germaniya, Turkiya kabi davlatlarning qonunchiligida advokat xizmatlariga haq to'lash tartiblari o'rganildi. Shu asosda O'zbekiston Respublikasi qonunchiliga advokat xizmatiga haq to'lash tizimini takomillashtirishga yo'naltirilgan ayrim takliflar ishlab chiqildi. Birinchidan, advokatga to'lanadigan mukofot puliga oid qoidalar aniqlashtirilgan tartibda bevosita “Advokat kasb etika qoidalar”idan “Advokatura to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga ko'chirish lozim. Buning sababi, etika qoidalar tavsiyaviy xarakterga ega va ularning bajarilishiga har doim ham majburiy deb yondashilmaydi. Mukofot puliga oid qoidalar qonunda mustahkamlaganda uni buzganlik uchun aniq va qat'iy javobgarlik mexanizmlari ishlashni boshlaydi. Ikkinchidan, advokatga to'lanadigan xizmat haqining minimal miqdorlarini ishlab chiqish. Bu orqali advokatlar o'rtasida nosog'lom raqobatning oldi olinadi. Chunki, minimal narxlar mavjud bo'lmaganligi uchun ayrim advokatlar xizmat narxlarini sun'iy ravishda pasaytirgan holda o'zlarining ishonch bildiruvchi shaxslarining sonini oshirishga urinishadi. Natijada ko'p nuqtalarda advokat va ishonch bildiruvchi shaxslar o'rtasida tushunmovchiliklar yuzaga keladi. Minimal narx tariflarining o'rnatilishi bu kabi hollarning oldini olishga xizmat qiladi. Bunda tariflar Advokatlar palatasi va Adliya vazirligi tomonidan tasdiqlanishi kerak bo'ladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Advokatura. Darslik. Mualliflar jamoasi. – Toshkent: TDYU, 2019. – 195 bet.
2. The Legal System: A Social Science Perspective. Lawrence M.Friedman. 1975. 338-bet. “Russell Sage Foundation” nashriyoti.

Normativ huquqiy hujjatlar:

3. “Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012” Qonuni. Buyuk Britaniya.
4. “Legal Services Act 2007” Qonuni. Buyuk Britaniya.
5. “Rules of Professional Conduct”. Amerika Qo'shma Shtatlari.
6. “Loi Macron” Qonuni. Fransiya.
7. “Loi n°71-1130 du 31 décembre 1971”. Fransiya.
8. “Rechtsanwaltsvergütungsgesetz”. Germaniya.
9. “Advokatura to'g'risida”gi Qonun. Turkiya.
10. O'zbekiston Respublikasi “Advokatura to'g'risida”gi Qonuni.
11. O'zbekiston Respublikasi “Advokatning kasb etika qoidalar”.

Internet manbalari:

12. https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents
13. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/10/contents>
14. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000508793>
<https://www.gesetze-im-internet.de/rvg/>
15. <https://www.avvocatoandreami.it/servizi/calcolo-compenso-avvocati-parametri-civili-2014.php>

**YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN
INNOVATION G'OYA VA YECHIMLAR**
II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, 3-iyun

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, 2025. – 245 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 3-iyun

ISBN 978-9910-09-176-6

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Sciences problems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.